

ТАҚРИЗ

ба автореферати Шокаримзода Сирочиддин Мирзо дар мавзуи «Таҳияи технологияи коркарди омехтаи кислотаҳои гидрогенсилитсийфторид ва фторид», ки барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯи ихтисоси 6D072000 – Технологияи химиявии моддаҳои ғайриорганикӣ (6D072001-Технологияи моддаҳои ғайриорганикӣ) пешниҳод гардидааст.

Бо дарназардошти аҳамияти рушди истеҳсолоти саноатӣ, баланд бардоштани сатҳи неқӯаҳволии иҷтимоию иқтисодии аҳоли ва афзоиши ҷойҳои нави корӣ, дар Ҷумҳурии Тоҷикистон саноатикунони босуръат ҳамчун самти афзалиятноки стратегӣ муайян шудааст, ки ба рушди устувори иқтисодӣ ва таҳкими суботи иҷтимоӣ равона мебошад.

Дар ҳамин замина, коркарди омехтаи кислотаи гидрогенсилитсийфторид (КГСФ) ва кислотаи фторид, ки маводи иловагии истеҳсоли кислотаи фторид ба ҳисоб меравад, бо истифода аз гидроксиди алюминий ва намакҳои натрийдор барои ҳосил намудани пайвастагиҳои фтордор масъалаи актуалӣ барои ҶДММ «ТАЛКО Кемикал» ва ҶСК «Ширкати алюминийи тоҷик» мебошад. Ин технология ҳам аз ҷиҳати иқтисодӣ – барои истеҳсоли маҳсулоти арзишманд, ва ҳам аз ҷиҳати экологӣ – барои истифодаи самараноки захираҳо ва коҳиш додани таъсир ба муҳити зист аҳамияти калон дорад.

Навовариҳои илмии қори диссертатсионии Шокаримзода С.М. чунинанд:

1. Шароити истифодаи омехтаи кислотаҳо бо реагентҳои натрийдор муайян карда шудааст, ки дар натиҷа СФН, фториди натрий ва омехтаи онҳо ба даст меоянд.
2. Равиши нав барои синтези се маҳсулот – фториди алюминий, силикагел ва шишаи моеъ – ҳангоми истифодаи омехтаи кислотаҳо бо гидроксиди алюминий таҳия шудааст.
3. Бар асоси таҳқиқоти комплекси лабораторӣ, пилотӣ ва саноатӣ равишҳои амалӣ барои татбиқи технологияҳои коркарди амиқи омехтаи кислотаҳо пешниҳод шудаанд.
4. Арзёбии техникаю иқтисодӣ оид ба технологияҳои пешниҳодгардида анҷом дода шудааст, ки мувофиқати ба даст овардани спектри васеи маҳсулотро тасдиқ менамояд.

Натиҷаҳои бадастомада дорой аҳамияти назариявӣ ва амалӣ мебошанд. Шокаримзода С.М. усулҳои нави коркарди омехтаи КГСФ ва кислотаи фторидро бо истифода аз гидроксиди алюминий ва намакҳои натрийдор таҳия ва пешниҳод кардааст. Ин усулҳо на танҳо равандҳои самараноки коркардро таъмин менамоянд, балки имкониятҳои истифодаи минбаъдаро дар соҳаи саноат фароҳам меоранд.

Равиши таҳияшуда имкон медиҳад, ки арзиши ашёи хоми ибтидоӣ ва маҳсулоти тайёри намакҳои фтордор ба таври назаррас коҳиш ёбад, ки ин самаранокии иқтисодии истеҳсолотро баланд мебардорад. Ғайр аз ин, бар

асоси таҳқиқотҳои анҷомдода, муаллиф истехсоли миқдори таҷрибавии маҳсулот ва санчишу татбиқи онҳоро дар шароити саноатӣ амалӣ намудааст, ки бо санадҳои дахлдор тасдиқ гардида, аҳамияти амалӣ ва татбиқии технологияҳои таҳияшударо таъкид мекунад.

Новобаста аз дастовардҳои назариявӣ амалӣ, ҳангоми шиносӣ бо автореферат эродҳои зерин ба миён омаданд:

1. Дар автореферат ҳосил намудани шишаи моеъ аз оксиди аморфии силитсий нишон дода шудааст, аммо ҳисобҳои техникаӣ иқтисодии технологияи истехсоли шишаи моеъ пешниҳод нашудааст.
2. Дар расми 15-и автореферат, схемаи технологияи коркарди комплекси омехтаи кислотаҳо дарҷ гардидааст, аммо равандҳои технологӣ ба таври мушаххас тавсиф нашудааст.

Бо вучуди ин, нуқтаҳои қайдшуда арзиши кори илмиро кам намекунанд. Ин таҳқиқоти илмӣ мукамал буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) аз рӯйи ихтисоси 6D072000 – «Технологияи химиявӣ моддаҳои ғайриорганикӣ» (6D072001 – «Технологияи моддаҳои ғайриорганикӣ») мебошад.

Такриздиханда:

Мудири лабораторияи физикаи кристаллҳои Институти физикаю техникаи ба номи С.У. Умарови АМИТ, н.и.х.

Холов А

Суроға: 734063, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, куч. Айнӣ 299/1.
тел: (+992) 985-38-37-37
E-mail: alikholov@mail.ru

Имзои Холов А.-ро тасдиқ мекунам:

Сардори шуъбаи кадрҳои Институти физикаю техникаи ба номи С.У. Умарови АМИТ

Бахтибекова Г.

Суроғаи муассиса: 734063, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, куч. Айнӣ 299/1. Институти физикаю техникаи ба номи С.У. Умарови АМИ Тоҷикистон
тел: (+992-37) 225 80 84
E-mail: <https://phti.tj>, admin@phti.tj

«27» феврал 2026с.